

ПРВИ ЧАС СА СТРАНИМ СЛАВИСТИМА

Мина Ђурић (Београд)

Апстракт:

У раду се анализирају могуће комбинације методичких поступака на првом конверзацијском часу са страним славистима, студентима *Српског језика, књижевности и културе*, чији је ниво знања Ц1 и Ц2. Разматрају се опште условности првог радног сусрета које треба да створе квалитетне околности и предиспозиције за сва будућа учења и сазнавања са предавачем у оквиру курса, као и да мапирају нова достигнућа и нивое предавања којима треба тежити.

Кључне речи: први час, представљање, говорни жанр, повезивање наставе језика и књижевности, слависти, страни студенти Србистике

The First Lessons with Foreign Slavists

Abstract:

This paper analyzes the possible combinations of methodological procedures on the first conversational lesson for foreign Slavists, students of *Serbian language, literature and culture*, with the knowledge level from C1 to C2. It discusses the general occasions of the first working meeting, which should create high-quality conditions and prerequisites for all future studying and learning with the teacher in the course, and also map the new achievements and levels of lessons which should be pursued.

Key words: first lesson, presentation, speech genres, relations between teaching language and literature, Slavists, foreign students of Serbian language

Најеминентнији једномесечни семинар за стране слависте који се баве изучавањем *Српског језика, књижевности и културе* свакако је онај који се врло успешно, већ преко четрдесет година, одржава у окриљу Међународног славистичког центра у Београду (МСЦ). Према статистичким подацима о полазницима извесно је да на свету не постоји скуп проучавалаца српског језичког, културног или књижевног ареала од којих, барем половина, у неком тренутку свог школовања и стручног усавршавања није била учесник *Семинара* Међународног славистичког центра. Када се прегледа низ имена страних проучавалаца Славистике и Србистике који су похађали поменути *Семинар*, схвата се да је у питању читава савремена славистичка изучавачка сцена. Поменути активни славистички прегаоци упућују своје

студенте Србистике у матицу, ради могућности аутентичног изучавања српског језика и књижевности, чиме се у оквиру Славистике гради будућност Србистике. На тај начин неколике генерације слависта, научника, истраживача, професора, студената, у континуираном и динамичном прогресу, кроз властита постигнућа и стасавање својих ученика, на теоријском и практичном плану разматрају и размењују перспективе традиције и модерности изучавања словенских језика, књижевности и култура у међурегионалном, међусловенском, међународном домену, кроз примену најразличитијих методологија и приступа. Истовремено, стварају личне професионалне, научне, истраживачке, са славистичким регијама уско и нераскидиво повезане приватне (ауто)биографије, као и биографије својих ученика. Захваљујући прегледима њихових научноистраживачких и предавачких постигнућа, кроз библиографије истакнутих радова, данас је сасвим јасно ко су дојени словенских језика, књижевности и културе и учитељи најмлађих славистичких и србистичких нада. Али ко је то савремени МСЦ-овац и следећа генерација страних изучавалаца Србистике?

Будућност Славистике и Србистике, која стасава у актуелном времену, ваја се прегалачким напорима да се током месец дана боравка страних студената у МСЦ-у кроз рад пруже сва најбоља професорска знања и искуства, која ће се надограђивати кроз касније поновљене посете, писма, радове. На страницама које следе, у анализи писаних исказа студената о себи, насталих на или непосредно после првог часа конверзационих вежбања курса Међународног славистичког центра, уочава се и коментарише на који начин форма једноставног говорног жанра, какво је представљање, може да прикаже литерарни сензибилитет студентске личности, способност да се на нематерњем језику, којем се професионално приступа, промишља о индивидуалности и властитом остварењу, да се присно проговори о релацији земље порекла и земље у коју се долази у улози културног посредника.¹ У односу према одабиру литерарног жанра и стила који најбоље и најпотпуније представљају личност студента и његово знање, мапирају се могућности будуће Славистике.

Како је то уобичајено, први час конверзационих вежбања са групом страних слависта, студената *Српског језика, књижевности и културе* на курсу највишег нивоа знања у Међународном славистичком центру, посвећен је упознавањима и представљањима.² Да се тај важан чин првог

¹ О отворености и сарадљивости студената српског језика као страног ван Србије и њиховој жељи за самоисказивањем на српском језику као нематерњем видети у прилогу Слободана Стевића (Стевић, 2007: 13–37).

² Лингвистички аспект ове теме на материјалу уџбеника за српски језик као страни анализира Првослав Радић у коауторству са Ун-Хе Ким (Радић и Ун-Хе Ким, 2007: 39–46), док Весна Крајишник у свом раду образлаже методе успостављања

интерперсоналног контакта не би свео искључиво на механично и неразговетно изговарање имена и презимена, њихово правилно или неправилно прилагођавање српском језику (фонетску транскрипцију), студенти су подстакнути да уз своје име и презиме, придодају и разлог одабира српског језика као основе за њихово даље професионално формирање и усавршавање, те да се одреде за најомиљенију реч на српском језику и образложе свој избор.

Основни типови опште условности првог часа одредили су жанр књижевног текста који је могао да буде уведен. Пошто је основни задатак представљање и упознавање, усменим и/или писаним путем, реализација говорног жанра аутобиографског карактера јесте један од најподеснијих облика у којем је могуће испунити план и остварити намеравањем. На првом часу, уз тон који је отворено пријатељски и сараднички, пожељно је да у новој средини студенти, којима су предавачи, слушаоци и коментатори у групи непознати, говоре, пишу и сведоче о ономе што је њима најближе и најпријемчивије, и то на начин који је најприкладнији њиховом знању и облику мишљења.

Студенти су мотивисани да представе властита одређења примером одломака из одређеног књижевног жанра: уводи се жанр аутобиографије, одломак хумористичко-сатиричног дела Бранислава Нушића, који је студентима познат из претходног школовања.³ Уважавањем принципа поступности и систематичности, од познатог ка непознатом, пријатељски, сараднички и кроз Нушићево смеховно сведочанство о рођењу, родитељима, школовању, српском језику у контексту других страних језика, од којих су неки славистима и матерњи, студенти даље настоје да изаберу жанр и стил за властито представљање.⁴

У поступању које следи студенти су мотивисани да сходно властитом самерању себе и својих могућности, одаберу говорни аутобиографски жанр

прве комуникације са студентима који уче српски језик као страни, без имало претходног знања, што поткрепљује и одговарајућим примерима са наставе (Крајишник, 1996: 99–106).

³ На начин аутобиографске чињенице чине предлог за стварање хумористичко-сатиричног текста, а његовом интерпретацијом и целокупног позитивног расположења у разреду видети у раду Славице Дејановић (Дејановић, 1997: 249–258).

⁴ У томе им посебно помажу сегменти Нушићеве *Аутобиографије (Од рођења до првог зуба, Од првог зуба до панталона, Човек у панталонама, Суђаје, Школовање, Основна школа, Хришћанска наука, Српски језик, Историја, Географија, Стани језици, Математика, Прва љубав, Друга љубав, Војска, Брак, Ненаписана глава)*, а нарочито одломак посвећен часу српског језика.

представљања⁵ који их најбоље идентификује и, у складу са њим, писано се изразе.

У свом представљању студенткиња из Санкт Петербурга дефинисала је идентитет из перспективе земаља међу којима се развија, Русије и Србије.⁶ При томе је себе везала за културно-историјске прилике које су омеђиле њено рођење и одрастање. Дајући својеврсну имаголошку перспективу, којом се из позиције другог на размеђи двеју култура сведочи о матичном народу, мемоарско-журналистичким стилем, индивидуа се представља као део колектива, док се као кључна реч издваја *саучешништво*: рођењем се постаје саучесник земље која се истовремено рађа, својим сновима саучествује се са идеалном представом друге земље која се подједнако жели. Као жанр одабрана је аутобиографија. Извор је са једне стране литераран; подразумева у себи податке који се тичу живота (раст, школовање, образовање), али и формирање властитог сензибилитета и погледа на свет из

---

⁵ Претходни исказ упућује на теорију усмених и писаних говорних жанрова коју је поставио и разрадио Бахтин, са „антропоцентризмом као основним обележјем филозофије језика”, односно „конкретних исказа субјекта говора” као „релативно стабилних типова исказа” (види Поповић, 2011: 195–196), какво је и представљање. За Бахтина су књижевни жанрови специјални облици говорних жанрова, блиско повезани са облицима живота и начином гледања на свет (Morson, 1998: 117). У свом раду Драгана Поповић подсећа на неколико класификација говорних жанрова, чије ће се карактеристике уочити и у примерима који следе. Из рада Драгане Поповић за ову прилику посебно се издваја класификација Шмељове, која разликује седам конститутивних обележја говорног жанра (комуникативни циљ жанра, концепција аутора, концепција адресата, тип диктумског садржаја, фактор комуникативне прошлости, фактор комуникативне будућности, језичка реализација), као и типологија говорних жанрова Арутјунова: информативни дијалог, прескриптивни дијалог, размена мишљења са циљем доношења решења или расветљавања истине, дијалог чији је циљ успостављање или регулација међуљудских односа, фатички жанрови, емоционални, уметнички, интелектуални (наведено све према Поповић, 2011, 197–198). Многе од наведених особина говорног жанра везују се за примере аутобиографског жанра представљања који долазе у наставку рада (однос концепције аутора и комуникативног циља жанра према факторима комуникативне прошлости и комуникативне будућности, тј. релација информативног, емоционалног, уметничког или интелектуалног исказа у оквиру аутобиографског говорног жанра представљања).

⁶ Грађа у прилогу настала је и коришћена је на часовима или непосредно после часова конверзацијских вежбања на курсу *Српски језик, књижевност, култура* Међународног славистичког центра, на Филолошком факултету Универзитета у Београду, у септембру 2011. године. Аутор је најискреније захвалан колегиницама Јулији Чугуновој, Јулији Пављук, Марјани Минић, Ирини Гучовој и Ленки Штефановој.

перспективе унутрашњег дијалога са културним миљеом писаца који се осећа својим, што делимично одаје утисак есејистичког стила и приступа.

Аутобиографија⁷

Рођена сам у Москви главном граду Русије 1990. године. Та година је убеђена наглим преокретом у политичком и културном животу Руске државе. Завршила се епоха Совјетског савеза и родила се нова држава – Русија. Тако поставши држављанин Совјетског савеза наставила сам да живим у новој младој земљи, која је моја вршњакиња.

У овој новој земљи кренула сам прво у основну школу после у музичку, црквену, многобројне школе страних језика, па у средњу школу и на факултет. Још увек никако да престанем да се школујем.

Одувек је мене подржавала моја породица, моји родитељи и баке.

А инспирацију одувек налазим у земљи мојих снова у Србији, где је увек топло, чак када је напољу минус 15 степени. Греје ме топлиота људских срца, духовни разговор и велика пјескавица.

Падају ме напамет рећи Мома Капора „Срце Београда се налази и у уличној гужви у којој се никада нећете осетити странцем ма одакле долазили, у осећању да сте међу својима јер увек у свако доба можете да позајмите нешто ситнине, љубави, кров над главом и мало потребног саучесништва пред зору”.

Јелисавета Чугунова

Поводом овога текста осталим студентима би се могла дати вежба да концизније представе неке његове делове, да одреде подцелине, насловне јединице, основне теме, мреже значења које их повезују и начине на које је то учињено, или да препричају текст у скраћеном облику. Овако би изгледао резултат последње вежбе, ослобођен било каквих литерарних наноса, како га је начинила друга студенткиња из Русије, правећи искључиво композиционо-структурални костур претходног излагања, са доста општих места у тексту. У овом случају лични писани израз се приближава спонтаној комуникацији, како је овај однос међу језичким жанровима представио Бибер (Biber, 1988: 128).⁸ Занимљиво би било продискутовати разлику у маркираном становишту колегинице у односу на Нушићеву *Аутобиографију*, која престаје наративом женидбом.⁹

Зовем се Јулија Пављук. Долазим из Русије, односно из Москве. Рођена сам у Одинцову, граду који се налази близу Москве 23. јануара 1990 године.

⁷ Радови студената су наведени према оригиналу, неисправљени.

⁸ Детаљније у вези са тим у раду Слободана Стевића (Стевић, 2007: 13–37).

⁹ О односу литерарног жанра и рода у Нушићеве *Аутобиографији* видети рад Дубравке Поповић-Срдановић (Поповић-Срдановић, 1998: 259–267).

Имам велику породицу: два брата, сестру, мајку, тату и мужа.¹⁰

Сад сам последња година на факултету. Планирам да повежем свој будући посао са српским, јер сам већ посветила свој живот томе.

У Србији се осећам као да сам код куће, јер свиђају ми се људи, атмосфера Београда, која је врло пријатељска. Сваки пут кад долазим у Србију уживам у тој атмосфери.

Јулија Пављук

Студенти Семинара *Српског језика, књижевности и културе* Међународног славистичког центра са правом доживљавају себе као будуће културне посленике у научним, уметничким и стваралачким областима којима се баве. С тим у вези један од могућих облика њиховог представљања јесте кратак аутобиографски, информативно-извештавачки запис у концизној, неутралној форми, који би се могао наћи у заглављима књига, као податак о аутору. Кратка, суспрегнута, јасна реченица, одлика је новинарско-публицистичког стила, који је карактеристичан за следеће представљање.

Marjana Minić je mlada srpska autorka, rožena 1990-e u Crnoj Gori. U njenoj 13-oj godini života preselila se u Hamburg gde je i završila školovanje. Studirala je na hamburškom fakultetu italijanski i srpsku književnost. Ova mlada autorka je napisala i roman za mlade „Ljubav na prvi pogled“, koji je postao svetski best-seler. Trenutno živi u Srbiji i piše drugi deo njenog romana.

Marjana Minić

Уверење да ће неки од студената и постати писци очитује се у њиховим радова који обилују песничко-поетским елементима, истанчаним стилем, префињеном сликовитошћу, богатством идеја. Занимљиво је запазити да је казивање у следећем студентском раду дато из трећег лица једнине. Животни циклус није контекстуализован, како је приказано претходним примерима, у оквиру државно-друштвених, културно-политичко-историјских параметара, већ природног-годишњег циклуса. Уместо класично представљеног образовања, у исказу се слика приснији однос са професионалним усмерењем које је истовремено и лично опредељење, искрени одговор на захтев сензибилитета и на изазов који су околности представиле. Због тога се и границе стварне спознаје бришу, а простор текста остаје једино бајковито окружење идеалног трајања.

Ирина се родила крајем априла, када се на дрвећу појављује прво лишће налик на зелени пух. Своје детињство је провела на обали балтијског мора, у присном пријатељству са птицама, рибама, биљкама и камењем.

---

¹⁰ Сва подвлачења у студентским радовима – М. Ђ.

Joш од најраније своје mladosti била је склона да игра са речима. Једног дана је играла вртоглаво коло опкољена неодрљивим питањима без правог одговора. Скочила је сувише високо, па дохватила корене прастарог храста на којем се су расле јабуке познања важног и неважног.

Није се усудила да окуси ниједан од тих плодова.

Уместо тога је почела да лута кроз лавиринт испреплетаних грана, које повезују постојеће са непостојећим.

У том лутању је направила безброј открића без икакве вредности за које је добила пуно непознатих награда.

Након неколико епоха Ирениног плодносног лутања у храстовом лавиринту губи јој се траг.

Данас немамо поузданих података о месту или времену њеног одласка у непознато. Сећања на њу чувају само деца до своје прве изговорене речи.

Ирина Гучова

Неки студентски текстови приказују шире разумевање „аутобиографског”, као неутралног посматрачког положаја из којег је могуће сведочити и промишљати о позицији Србије и властите земље у контексту савремених збивања, те продубити дискусију о друштвено-политичкој ситуацији, економским становиштима. Са лингвистичког, стилског и литерарног аспекта означени делови следећег текста посебно су корисни као пример на који је начин могуће интегрисати одређене метафоре у новинарско-публицистички стил и облик казивања:

Ovog meseca okupile su se u Beogradu delegacije 106 zemalja sveta kako bi obeležile 50. jubilej Pokreta nesvrstanih. [...] Iako se Hladni rat malo „otoplio”, jasne granice izmedju Zapada i Istoka se разоштрile, за Srbiju još uvek postoje два načina видjenja будућности. [...] Oba putevi imaju своје врline и mane, ni jedan put neće biti sa svim idealan. [...] Primer je Češka, која плаћа за neravne uslove што се тиче poljoprivrede. Češke prodavnice и supermarketе bukvalno poplavili dovoženi produkti iz drugih zemalja koji su ipak jeftiniji nego češki proizvodi и ljudi ih zato više kupuju.

Na putu за Evropsku uniju је gužva као u špicu u Beogradu. [...] Srbija bi ipak mogla да razmišlja о tome да li ne postoji još neki drugi pravac nego samo Zapad или Istok. [...] U kontekstu sa tim što је bilo navedeno javi se на horizontu pitanje bez odgovora. Да li postoji neki трећи put? I то се враћам k onoj konferenciji nesvrstanih. За Jugoslaviju је taj Pokret bio jedan od najznačajnih и u istom smislu uspešnih projekata. Dokazom može да bude и to да је преживео до današnjih дана iako nije bez mana. Na osnovu istorije možemo zaključiti да taj projekat је pružio svim članicama bitnu ulogu u međunarodnim događajima и korisnu kooperaciju.

Да li bi mogao baš takav pokret služiti Srbiji као taj drugi, odnosno трећи put? Kad bismo га zamislili као „platformu” на osnovu које bi Srbija mogla да се оријентује на друге земље. Platformu која не захтева obaveze, uvek saglasnost svih članova, али која може да се iskoristi на начин bilateralnih dogovora izmedju

pojedinih zemalja na osnovu u glavnom kuturne i ekonomske kooperacije. Srbija bi tako na lakši način mogla da iskoristi svoj ekonomski potencial i ne bi bila limitovana pravilima velike evropske zajednice, koja uvek mora da čuva interese svih. [...]

Kao zna koliko mesta u kući je još ostalo i koju poziciju bi dobila Srbija? Zar nije bolje da se samo stoji ispred praga, vrata su otvorena, diskuzija otvorena kao što i izvor novca kao podrška Srbiji? Ko zna kada navikla sama davati? *Sad zavisi da li će postati onaj najmlađi član i verno poslušati svoje roditelje? Kad sve u porodici bude dobro, i oni budu dobro i naopako. Ili gledati svoju budućnost u širijem kontekstu koji pruža i druge prilike na koje se možda u uzkom vidjenju sveta zaboravlja...*

Lenka Šteflova

Kao što se uočava, studenti su na jedan književni tekst (Нушићеву *Аутобиографију*), одговорили властитим литерарим (уметничким или информативним, прозним или поетским) текстом о себи. На тај начин су понудили нови književni материјал на којем би могло да се заснива даље истраживање и учење језика, и то у врло сложеним областима какве су, на пример, стилистика и фразеологија, које су и матерњим говорницима понекад тешке и компликоване. Пошто су у овом случају студенти-слависти активни део стваралачког умећа генерације којој сви припадају, било би врло подстицајно искористити њихове текстове као полазиште за неколико литерарних вежбања у оквиру изучавања српског језика као страног:

1. На основу првог аутобиографског записа, који је настао према задатку *писано извештавање о ауторецепцији живота, личности, образовања, одлуке да се неко посвети проучавању српског, као страног словенског језика*, промислите које би све композиционо-структурне сегменте требало да садржи једна аутобиографија. Обележите у тексту своје колегице који су то сегменти.¹¹

---

¹¹ Могући одговори (сва подвлачења у текстовима студената – М. Ђ.): РОЂЕЊЕ: *Рођена сам у Москви главном граду Русије 1990. године. Та година је убележена наглим преокретом у политичком и културном животу Руске државе. Завршила се епоха Совјетског савеза и родила се нова држава – Русија.* Тако поставши држављанин Совјетског савеза наставила сам да живим у новој младој земљи, која је моја вршњакиња. ШКОЛОВАЊЕ: *У овој новој земљи кренула сам прво у основну школу после у музичку, црквену, многобројне школе страних језика, па у средњу школу и на факултет.* Лош увек никако да престанем да се школујем. ПОРОДИЦА: *Одувек је мене подржавала моја породица, моји родитељи и баке.* УЗРОК ПРОФЕСИОНАЛНОГ УСМЕРЕЊА: *А инспирацију одувек налазим у земљи мојих снова у Србији, где је увек топло, чак када је напољу минус 15 степени.* Греје ме топлиота људских срца, духовни разговор и велика пљескавица. ПРОФЕСИОНАЛНО ВС. ПРИВАТНО: *Падају ме напамет рећи Мама Канора „Срце Београда се налази и у уличној гужви у којој се никада нећете осетити странцем ма*

2. На сродан начин анализирајте и понуђене текстове других колега и забележите своја запажања о дужини сваког сегмента, његовом стилу, живописности, реалности, осећају за детаљ.¹²

3. Читајући наведене одломке из радова својих колега, одредите којим би функционалним стиливима припадали. Који вас подсећа на књижевно-уметнички? Који текст приличи новинско-публицистичком стилу? Има ли иједног текста са одликама научног или административног стила? Зашто? Који је текст најприближнији разговорном стилу? У сваком од текстова подвуци елементе који га сврставају у одређену стилску матрицу.

одакле долазили, у осећању да сте међу својима јер увек у свако доба можете да позајмите нешто ситнине, љубави, кров над главом и мало необходимог саучесништва пред зору”.

- ¹² А) Пример анализе другог текста: РОЂЕЊЕ: *Зовем се Јулија Пављук. Долазим из Русије, односно из Москве. Рођена сам у Одинцову, граду који се налази близу Москве 23. јануара 1990 године.* ПОРОДИЦА: *Имам велику породицу: два брата, сестру, мајку, тату и мужа.* ШКОЛОВАЊЕ: *Сад сам последња година на факултету.* ПРОФЕСИОНАЛНО ВС. ПРИВАТНО: *Планирам да повежем свој будући посао са српским, јер сам већ посветила свој живот томе.* УЗРОК ПРОФЕСИОНАЛНОГ УСМЕРЕЊА: У Србији се осећам као да сам код куће, јер свиђају ми се људи, атмосфера Београда, која је врло пријатељска. Сваки пут кад долазим у Србији уживам у тој атмосфери. Б) Пример анализе трећег текста: РОЂЕЊЕ: *Marjana Minić је mlada srpska autorka, рођена 1990-е у Crnoj Gori.* ШКОЛОВАЊЕ: *У njenoj 13-oj godini života preselila се у Hamburg где је и завршила školovanje.* УЗРОК ПРОФЕСИОНАЛНОГ УСМЕРЕЊА: *Studirala је на hamburškom fakultetu italijanski i srpsku književnost.* ПРОФЕСИОНАЛНО ВС. ПРИВАТНО: *Ova mlada autorka је napisala i roman за mlade „Ljubav на први pogled“, који је postao svetski bestseller. Trenutno živi у Srbiji i пише други deo njenog romana.* В) Пример анализе четвртог текста: РОЂЕЊЕ: *Ирина се родила крајем априла, када се на дрвећу појављује прво лишће налик на зелени пух. Своје детињство је провела на обали балтијског мора, у присном пријатељству са птицама, рибама, биљкама и камењем.* УЗРОК ПРОФЕСИОНАЛНОГ УСМЕРЕЊА: *Joш од најраније своје младости била је склона да игра са речима.* ШКОЛОВАЊЕ: *Једног дана је играла вртоглаво коло опкољена neodољивим питањима без правог одговора.* Сकोчила је сувише високо, па дохватила корене прастарог хрста на којем се су расле јабукe познања важног и неважног. ПРОФЕСИОНАЛНО ВС. ПРИВАТНО: *Није се усудила да окуси ниједан од тих плодова. Уместо тога је почела да лута кроз лавиринт испреплетаних грана, које повезују постојеће са непостојећим. У том лутању је направила безброј открића без икакве вредности за које је добила пуно непознатих награда. Након неколико епоха Ирениног плодносног лутања у хрстовом лавиринту губи јој се траг. Данас немамо поузданих података о месту или времену њеног одласка у непознато. Сећања на њу чувају само деца до своје прве изговорене речи.*

4. Који је од понуђених текстова информативно најпотпунији? Зашто? Покажите то на примеру. У којем осећате да постоји својеврсан вишак смисла и уметничке вредности? Образложите то конкретним примером из текста. За који бисте се облик ви најрадије определили? Шта вас је мотивисало на такву одлуку? Објасните да ли би сва четири текста могла да напише иста особа. Који је од њих најближи Нушићевој идеји?

Текстови страних слависта могли би се врло подстицајно искористити као полазиште за многобројна вежбања: коментарисање, образлагање и исправљање грешака, издвајање композиционо-структуралних сегмената које би требало да садржи једна аутобиографија, извођење анализа на примеру сваког од текстова, одређивање карактеристика функционалних стилова на основу текстуалних предлогака (књижевно-уметнички, новинско-публицистички, колико у студентским текстовима има одлика научног или административног стила и зашто је то тако), информативне, стилске вредности лексема, конструкција, текста у целини, изналагање алтернативних решења. Поређењем истакнутих делова текста, уочава се на које све начине и укључивањем којих стилских регистара страни студенти Србистике желе и могу да казују о свом рођењу: „Тако поставши држављанин Совјетског савеза наставила сам да живим у новој младој земљи, која је моја вршњакиња” (Јулија Чугунова), „Рођена сам у Одинцову, граду који се налази близу Москве 23. јануара 1990 године” (Јулија Пављук), „Марјана Minić је mlada srpska autorka, rođena 1990-е u Crnoj Gori” (Марјана Минић), „Ирина се родила крајем априла, када се на дрвећу појављује прво лишће налик на зелени пух” (Ирина Гучова). Запажају се и различите стилске формулације којима су студенти саопштили своје виђење Србије, уз најчешће позитивне стереотипе:¹³ уз романтичарско одређивање земље сусрета као надахнућа и цитирање другог књижевног текста који има сродну тематику (рад Јелисавете Чугунове: „А инспирацију одувек налазим у земљи мојих снова у Србији, где је увек топло, чак када је напољу минус 15 степени. Греје ме топлота људских срца, духовни разговор и велика плескавица. [...] ,Срце Београда се налази и у уличној гужви у којој се никада нећете осетити странцем ма одакле долазили, у осећању да сте међу својима јер увек у свако доба можете да позајмите нешто ситнине, љубави, кров над главом и мало необходног саучесништва пред зору”), уз уобичајену фразу која означава гостопримство (Јулија Пављук: „У Србији се осећам као да сам код куће”), или као објективно промишљање о друштвено-политичкој будућности Србије из позиције трећег, уз необичне метафоре простора: (Ленка

¹³ Једно истраживање на тему „усвајања социокултуролошког обележја народа чији се језик учи” и имаголошког сагледања Србије из позиције странаца, студената српског језика као страног на Филолошком факултету у Београду, видети у раду Весне Крајишник (Крајишник, 2011: 20–30).

Штефлова: „Na putu za Evropsku uniju je gužva kao u špicu u Beogradu. [...] Kad bismo ga zamislili kao „platformu” na osnovu koje bi Srbija mogla da se orijentuje na druge zemlje. [...] Ko zna koliko mesta u kući je još ostalo i koju poziciju bi dobila Srbija? Zar nije bolje da se samo stoji ispred praga, vrata su otvorena, diskuzija otvorena kao što i izvor novca kao podrška Srbiji? Ko zna kada navikla sama davati? Sad zavisi da li će postati onaj najmladji član i verno poslušati svoje roditelje?”).

Посебна истраживања могла би да се изведу на тему уочавања грешака у радовима страних слависта према матерњем језику порекла, уз давање типологије и класификације погрешака, или уз претпоставку о родној диференцираности приступа и понуђених облика аутобиографских радова у зависности од пола испитаника и студената, због чега се предложак Нушићеве *Аутобиографије* још једном чини врло погодним и адекватним (видети запажања у Поповић-Срдановић, 1998: 259–267).

Референце:

- VIBER, Douglas, 1988: *Variation across speech and writing*. Cambridge: Cambridge University Press.
- ДЕЈАНОВИЋ, Славица, 1998: Аутобиографија као предложак за хумористично-сатирично дело: (Нушићева *Аутобиографија*). Бојовић, Злата и др. (ур.): *27. научни састанак слависта у Вукове дане*, Београд: Међународни славистички центар. 249–258.
- КРАЈИШНИК, Весна, 1996: Успостављање прве комуникације са студентима који уче српски као страни језик. *Књижевост и језик*, 1/2, бр. 44, 99–10.
- КРАЈИШНИК, Vesna, 2011: Концепција nastave srpskog jezika kao stranog na Filološkom fakultetu u Beogradu. Krejčová, Elena, Krejčí, Pavel, Przybylski, Michal (ed.): *Výuka jihoslovanských jazyků v dnešní Evropě*. Brno: Porta Balcanica.
- MORSON, Geri Sol, 1998: Bahtin, žanrovi i temporalnost. *Reč*, 41, 105–118.
- НУШИЋ, Бранислав, 1989: *Аутобиографија*. Београд: Просвета.
- РАДИЋ, Првослав, КИМ, Ун-Хе, 2007: Форме представљања и повратни глагол „звати се” у методици наставе српског језика за странце. Дешић, Милорад (ур.): *Српски као страни језик у теорији и пракси*, зборник радова, Београд: Филолошки факултет, Центар за српски као страни језик. 39–46.
- ПОПОВИЋ, Драгана, 2011: Теорија говорних жанрова – актуелни правац руске лингвистике. *Славистика*, књига XV. 195–201.
- ПОПОВИЋ-СРДАНОВИЋ, Дубравка, 1998: Однос литерарног жанра и рода у Нушићевој *Аутобиографији*. Бојовић, Злата и др. (ур.): *27. научни састанак слависта у Вукове дане*, Београд: Међународни славистички центар. 259–267.
- СТЕВИЋ, Слободан, 2007: *Ја на српском*. Дешић, Милорад (ур.): *Српски као страни језик у теорији и пракси*, зборник радова, Београд: Филолошки факултет, Центар за српски као страни језик. 13–37